

Onderwerp

Afval- en grondstoffenplan 2022-2025

Beslispunten

1. In te stemmen met het Afval- en Grondstoffenplan 2022-2025;
2. Ermee in te stemmen dat voor de berekening van de tarieven 2022 uitgegaan wordt van de normale indexatie van de begroting 2021 naar 2022,

Inleiding

In de nota duurzaamheid 2016-2019 van de gemeente Geldrop-Mierlo zijn op het gebied van huishoudelijk afval de volgende ambities uitgesproken:

- In 2020 hebben we slechts 5% huishoudelijk restafval en wordt 95% hergebruikt.
- We streven naar een regionale circulaire economie.

Deze benoemde ambities zijn nog niet behaald en waren niet concreet vertaald naar een huishoudelijk afval- en grondstoffenplan voor de toekomst. Deze vertaling heeft nu wel plaatsgevonden via het Afval- en Grondstoffenplan 2022-2025.

Het landelijk afvalbeheerplan (LAP3) vervult een rol in de uitvoering van het landelijke CE-programma. LAP3 omarmt de doelstelling om te komen tot een afname van de hoeveelheid (te verbranden) restafval in 2025 tot maximaal 30 kg per inwoner. Het grondstoffenbeleid van de gemeente Geldrop-Mierlo sluit aan bij de ambities en doelen van de landelijke overheid, maar zet eerst op de korte termijn een tussenstap naar maximaal 100 kg (te verbranden) restafval per inwoner voor het jaar 2023 en de invoering van een aantal flankerende maatregelen.

Eind 2020 is gestart met de voorbereiding om te komen tot een nieuw Afval- en Grondstoffenplan. De eerste schetsen van het plan zijn meerdere keren aan de orde geweest in de commissie Ruimte (thema-bijeenkomsten oktober 2020, mei 2021) en in een beeldvormende commissiebijeenkomst (juni 2021). In de beeldvormende commissiebijeenkomst is stap 1 om op de korte termijn te komen tot minder dan 100kg restafval door de commissie omarmd. Met deze eerste stap voor ogen en de reeds vastliggende doelstelling van 95% hergebruik op de lange termijn is het bijgevoegde Afval- en Grondstoffenplan opgesteld.

Wat willen we bereiken?

We zien dat er nog een grote stap te zetten is om te komen tot 95% hergebruikt afval per inwoner. Daarom hebben we de doelen uit het nieuwe Grondstoffenplan opgedeeld in termijnen. Dit ziet er als volgt uit:

- Korte termijn: maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in het jaar 2023.
- Middellange termijn (2023-2030): verdere stappen zetten naar 30kg restafval per inwoner.
- Lange termijn (na 2030): Streven naar maximaal 5% restafval per inwoner.

Met het voorliggende plan tot en met 2025 zetten we forse stappen richting 30 kg restafval per inwoner. Toch denken we dat dit doel pas in 2030 behaald wordt, als er nóg meer aanvullende maatregelen getroffen worden. Het scheiden van de laatste beetje grondstoffen is ook direct het meest lastige deel.

Argumenten

1.1 Op dit moment is er geen actueel huishoudelijk Afval- en Grondstoffenplan aanwezig

Wij vragen u om in te stemmen met het huishoudelijke Afval- en Grondstoffenplan 2022-2025, om zo de doelen en kaders voor de toekomst helder te krijgen op dit gebied.

1.2 De doelen zijn helder, maar sluiten niet helemaal aan bij LAP3

Het Landelijk AfvalPlan (LAP3) stelt als doel maximaal 30 kg restafval in 2025. Voor ons is deze stap nog een brug te ver. Wij hebben daarom de doelen opgesplitst in de kort- en de (middel)lange termijn. Dit om de doelen scherp te formuleren, maar ook om de doelen haalbaar te maken.

Op dit moment zijn er slechts enkele gemeenten in Nederland die nu al uitkomen op 30 kg restafval. Zelfs de prestaties van koplopers in Nederland stagneren veelal rondom de 50 kg restafval per inwoner. Om uit te komen op 30 kg is ook een grotere invloed van de overheid nodig denk aan het opleggen van verregaande producentenverantwoordelijkheid (zoals nu beoogd wordt voor textiel en luiers). Overigens zijn de in het plan geformuleerde doelen met de voorgestelde maatregelen uit het plan realiseerbaar.

1.3 Het nieuwe plan vraagt ook om herijking van het beleidskader

In het nieuwe plan hebben we ook kritisch gekeken naar het beleidskader. De gemeente is nu gericht op bronscheiding van grondstoffen met inzet van Diftar, waarbij er gestreefd wordt naar een jaarlijks kostendekkende afvalstoffenheffing. Het beleidskader bronscheiding willen we graag uitbreiden door hieraan 'nascheiding waar nodig' toe te voegen. Dit geeft ruimte om het restafval uit de moeilijke gebieden zoals de hoogbouw mee te nemen in de plannen voor nascheiding die er in de regio zijn. Door 'nascheiding waar nodig' toe te voegen aan bronscheiding blijven we ook betrokken bij ontwikkelingen op dit gebied in de regio. Deze ontwikkelingen geven zicht en kennis op lokale verwerkingsmogelijkheden van de toekomst.

1.4 Door de service op de ongewenste stroom restafval terug te brengen geven we het scheiden van grondstoffen een impuls

Beter presterende gemeenten laten zien dat zij naast diftar ook een serviceprikkel inzetten om grondstoffen beter scheiden. Door het restafval 1x per 4 weken in plaats van 1x per 2 weken in te zamelen geven we de inwoners die nu nog geen of slechts mondjesmaat grondstoffen scheiden een prikkel om dit wél te gaan doen.

1.5 In paragraaf 6.2 van het Afval- en Grondstoffenplan wordt een route voorgesteld voor de jaren 2022-2025.

De voorgestelde route in paragraaf 6.2 van het Afval- en Grondstoffenplan is gebaseerd op de maatregelen afgewogen in de afwegingsmatrix. Uit deze matrix kan ook nog in de komende jaren een keuze worden gemaakt. De enige maatregel die nu noodzakelijk is, is de prikkel op het restafval (de verlaging van de inzamelfrequentie). Zonder deze maatregel op het restafval hebben de andere maatregelen minder of geen effect. Daarnaast zal dan ook op korte termijn gestart worden met de voorgestelde flankerende maatregelen.

2.1 Binnen de beschikbare financiële ruimte is er ruimte om het eerste planjaar te starten

De vast te stellen maatregelen van het plan, bepalen uiteindelijk ook de benodigde financiën. Binnen dit domein is er een reserve beschikbaar om de fluctuaties op te vangen. Wij stellen dan ook voor om de begroting van 2021 op de gebruikelijke wijze te indexeren en hiermee het eerste planjaar in te gaan. Voor 2023 passen wij dan de begroting aan de nieuwe situatie.

Kanttekeningen

1.1 Draagvlak onder inwoners is noodzakelijk om de doelen te halen

De afvalscheiding dient te gebeuren in de huishoudens van onze inwoners. Zij moeten hiervan ook de noodzaak en nut inzien. Via het diftar-systeem wordt er weliswaar een financiële prikkel gegeven om het afval goed te scheiden maar dat alleen is niet voldoende. Onvoldoende draagvlak kan bijvoorbeeld leiden tot ontwijkgedrag en de daarmee samenhangende illegale stort. Uit het bewonersonderzoek blijkt dat het draagvlak voor het huidige afvalbeleid onder onze inwoners bijzonder hoog is. Door het geven van voldoende voorlichting en communicatie moeten ook de nieuwe doelen op voldoende draagvlak kunnen rekenen.

2.1 Nieuwe doelen leiden niet tot lagere kosten/afvalstoffenheffing

In zijn algemeenheid geldt dat het voldoen aan de doelen van de toekomst leidt tot hogere kosten. Nu wil dat in dit geval niet zeggen dat de nieuwe doelen van het Afval- en Grondstoffenplan ook direct leiden tot hogere kosten. Dit kan wel leiden tot een afname van de dekking van de kosten via het variabel recht. Dit wordt ook wel de "diftar-paradox" genoemd. Het komt erop neer dat als er minder (rest)containers ter lediging worden aangeboden, de inkomsten voor de gemeente uit het variabele tarief omlaag gaan. Indien via het variabele tarief ook vaste kostencomponenten worden gedekt, kan dit leiden tot een dekkingstekort. Wij stellen dan ook voor om na de eerste stap van het plan kritisch te kijken naar het heffingengebouw na 2023. Er is dan ook meer zicht op het ledigingsgedrag van inwoners na ingang van het nieuwe systeem. Het gaat qua heffingengebouw dan met name om verschuivingen tussen het variabel en het vastrecht. Mocht dit effect zich voordoen in 2022, dan zal dit gedekt worden uit de reserve.

Wat gaan we daarvoor doen?

Na vaststelling van het Afval- en Grondstoffenplan 2022-2025 gaan we de vastgestelde maatregelen, doelen en kaders uit dit plan verwerken in een uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan bevat de concrete uitwerking van de te nemen maatregelen. Ook start dan het communicatie- en participatietraject om zoveel mogelijk inwoners te informeren en mee te nemen op de nieuwe route.

Wat mag het kosten

Zoals hierboven onder Kanttekening 2.1 is aangegeven zijn de financiële gevolgen duidelijker als er meer zicht is op het werkelijke ledigingsgedrag van inwoners na ingang van het nieuwe systeem. We zien echter dat als we de huidige begroting indexeren er, met eventuele inzet van de reserve, voldoende financiële ruimte beschikbaar is om het eerste planjaar in te gaan.

Duurzaamheid

In de nota duurzaamheid 2016-2019 van de gemeente Geldrop-Mierlo is de ambitie uitgesproken om te komen tot 95% hergebruikt afval. Dit is nog ver weg.

Burgerparticipatie

Over dit plan wordt via de normale kanalen gecommuniceerd. De uitwerking van dit voorstel gaat gepaard met het uitwerken van een communicatie- en participatieplan.

Evaluatie

Het plan voorziet in een evaluatie in 2024, direct nadat de prikkel op restafval (in 2022) ingevoerd is. Daarnaast voorziet het plan ook per maatregel in tussentijdse evaluaties, enkele maatregelen worden daarbij eerst beproefd voordat deze leiden tot een aangepaste dienstverlening. Daarmee is er ook de gelegenheid tot sturen en bijsturen.

Bijlagen:

- Afval- en grondstoffenplan 2022-2025
- Afwegingsmatrix
- Benchmark huishoudelijk afval 2018; bijlage klasse C vergelijking gemeente
- Definitief rapport Inwonersonderzoek Geldrop-Mierlo
- Rapport over de uitgevoerde sorteeranalyses

Geldrop, 24 augustus 2021

N.J.H. Scheltens
Secretaris

J.C.J. van Bree
Burgemeester